

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 12ης Νοεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Προσέγγιση των νομοθεσιών — Διανοητική ιδιοκτησία — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί — Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β' — Εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής — Εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής — Ανάγκη εναρμονισμένης εφαρμογής των εξαιρέσεων — Έννοια της “δίκαιης αποζημίωσης” — Είσπραξη αμοιβής ως δίκαιη αποζημίωση για τους πολυλειτουργικούς εκτυπωτές — Αναλογική αμοιβή — Κατ' αποκοπήν αμοιβή — Σώρευση της κατ' αποκοπήν και της αναλογικής αμοιβής — Τρόπος υπολογισμού — Δικαιούχοι της δίκαιης αποζημίωσης — Δημιουργοί και εκδότες — Παρτιτούρες»

Στην υπόθεση C-572/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το *cour d'appel de Bruxelles* (Βέλγιο) με απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Νοεμβρίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Hewlett-Packard Belgium SPRL

κατά

Reprobel SCRL,

παρισταμένης της:

Epson Europe BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, J. Malenovský (εισηγητή), M. Safjan, A. Prechal και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón

γραμματέας: V. Tourgès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Ιανουαρίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Hewlett-Packard Belgium SPRL, εκπροσωπούμενη από τον T. van Innis, avocat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

- η Reprobel SCRL, εκπροσωπούμενη από τους A. Berenboom, J.-F. Puyraimond, P. Callens, D. De Marez και T. Baumé, avocats,
- η Epson Europe BV, εκπροσωπούμενη από τους B. Van Asbroeck, E. Cottenie και J. Debussche, avocats,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J.-C. Halleux και T. Materne, επικουρούμενους από τον F. de Visscher, avocat,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Smolek,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις E. Creedon και E. McPhillips και από τον A. Joyce, επικουρούμενους από τον J. Bridgman, BL,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και T. Rendas,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux και J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (EE L 167, σ. 10).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Hewlett-Packard Belgium SPRL (στο εξής: Hewlett-Packard) και της Reprobel SCRL (στο εξής: Reprobel), σχετικά με ποσά που διεκδικεί η δεύτερη από την Hewlett-Packard, ως δίκαιη αποζημίωση για εξαιρέσεις από το δικαίωμα αναπαραγωγής.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 31, 32, 35 και 37 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:
«(31) Πρέπει να διατηρηθεί μια ισορροπία περί τα δικαιώματα και τα συμφέροντα μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δικαιούχων, καθώς και μεταξύ αυτών και των χρηστών προστατευομένων αντικειμένων. Οι ισχύουσες στα κράτη μέλη εξαιρέσεις και περιορισμοί στα δικαιώματα πρέπει να επανεξεταστούν υπό το πρίσμα του νέου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος. Οι υφιστάμενες διαφορές ως προς τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς ορισμένων πράξεων που υπόκεινται σε

άδεια του δικαιούχου θίγουν άμεσα τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στον τομέα του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων. Οι εν λόγω διαφορές είναι πολύ πιθανό να επιδεινωθούν με την ανάπτυξη της εκμετάλλευσης των έργων πέρα από τα σύνορα και των διασυνοριακών δραστηριοτήτων. Για να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, οι εν λόγω εξαιρέσεις και περιορισμοί θα πρέπει να εναρμονισθούν περισσότερο. Ο βαθμός της εναρμόνισής τους θα πρέπει να εξαρτηθεί από τις επιπτώσεις τους στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

- (32) Η παρούσα οδηγία περιέχει εξαντλητικό κατάλογο εξαιρέσεων και περιορισμών από το δικαίωμα αναπαραγωγής και το δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό. Ορισμένες εξαιρέσεις ή περιορισμοί ισχύουν μόνο για το δικαίωμα αναπαραγωγής, κατά περίπτωση. Ο κατάλογος λαμβάνει δεόντως υπόψη τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποσκοπώντας ταυτόχρονα στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Είναι σκόπιμο τα κράτη μέλη να επιτύχουν εναρμονισμένη εφαρμογή των εν λόγω εξαιρέσεων και περιορισμών, κάτι που θα επανεξεταστεί κατά την αξιολόγηση των εκτελεστικών μέτρων στο μέλλον.

[...]

- (35) Σε ορισμένες περιπτώσεις εξαιρέσεων ή περιορισμών, οι δικαιούχοι θα πρέπει να λαμβάνουν δίκαιη και επαρκή αποζημίωση για τη χρήση των προστατευόμενων έργων ή λοιπών προστατευόμενων αντικειμένων τους. Κατά τον καθορισμό της μορφής, των λεπτομερειών καταβολής και του ενδεχόμενου ύψους αυτής της δίκαιης αποζημίωσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες κάθε περίπτωσης. Για την αξιολόγηση των στοιχείων αυτών, πολύτιμο κριτήριο αποτελεί η πιθανή ζημία των δικαιούχων από τη συγκεκριμένη πράξη. Όταν στους δικαιούχους έχει ήδη καταβληθεί αμοιβή σε κάποια άλλη μορφή, λ.χ. ως τμήμα των τελών εκδόσεως αδειάς, πιθανόν να μην οφείλεται ειδική ή χωριστή πληρωμή. Για τον καθορισμό του ύψους της δίκαιης αποζημίωσης θα πρέπει να λαμβάνεται πλήρως υπόψη ο βαθμός χρήσης των μέτρων τεχνολογικής προστασίας που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία. Σε ορισμένες περιπτώσεις όπου η ζημία του δικαιούχου θα ήταν ασήμαντη, πιθανόν να μην προκύπτει υποχρέωση πληρωμής.

[...]

- (37) Τα τυχόν υφιστάμενα εθνικά καθεστώτα για την φωτοαναπαραγωγή δεν συνιστούν μείζον εμπόδιο στην εσωτερική αγορά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να προβλέπουν εξαίρεση ή περιορισμό όσον αφορά τη φωτοαναπαραγωγή.»

4 Κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/14:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

- α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,
- β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,
- γ) στους παραγωγούς φωνογραφήματων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,
- δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

- ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»
- 5 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/29 ορίζει τα ακόλουθα:
- «Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- α) αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση·
- β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό·
- [...]»
- 6 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας:
- «Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευομένου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.»
- Το βελγικό δίκαιο*
- 7 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του νόμου της 30ής Ιουνίου 1994 περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων (*Moniteur belge* της 27ης Ιουλίου 1994, σ. 19297), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της υποθέσεως της κύριας δίκης (στο εξής: LDA) ορίζει τα εξής:
- «Μόνον ο δημιουργός λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου έχει το δικαίωμα να αναπαράγει ή να επιτρέπει την αναπαραγωγή του έργου, με οποιοδήποτε τρόπο και υπό οποιαδήποτε μορφή, άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα, εν όλω ή εν μέρει.
- [...]»
- 8 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, του LDA ορίζει τα εξής:
- «Όταν το έργο έχει νομίμως δημοσιευθεί, ο δημιουργός δεν μπορεί να απαγορεύσει:
- [...]»
- 4° την αποσπασματική ή εξ ολοκλήρου αναπαραγωγή άρθρων ή έργων των εικαστικών τεχνών ή την αναπαραγωγή σύντομων αποσπασμάτων άλλων έργων που είναι ενσωματωμένα σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα, όταν η αναπαραγωγή αυτή γίνεται για αυστηρώς ιδιωτικό σκοπό και δεν θίγει την κανονική εκμετάλλευση του έργου·

- 4α την αποσπασματική ή εξ ολοκλήρου αναπαραγωγή άρθρων ή έργων των εικαστικών τεχνών ή την αναπαραγωγή σύντομων αποσπασμάτων άλλων έργων που είναι ενσωματωμένα σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα, όταν η αναπαραγωγή αυτή πραγματοποιείται για εκπαιδευτικούς σκοπούς ή χάριν της επιστημονικής έρευνας στο μέτρο που τούτο δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη κερδοσκοπικό σκοπό και δεν θίγει την κανονική εκμετάλλευση του έργου [...]
- 5° την αναπαραγωγή ακουστικών και οπτικοακουστικών έργων που πραγματοποιείται σε οικογενειακό κύκλο και περιορίζεται σε αυτόν.»
- 9 Τα άρθρα 59 έως 61 του LDA ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο 59

Οι δημιουργοί και οι εκδότες έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα δικαιούνται αμοιβής λόγω της αναπαραγωγής τους, και στις περιπτώσεις που ορίζουν τα άρθρα 22, παράγραφος 1, σημεία 4° και 4°Α, [...]

Η αμοιβή καταβάλλεται από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αποκτώντα μηχανημάτων τα οποία παρέχουν τη δυνατότητα αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση σε κυκλοφορία των μηχανημάτων αυτών στο εθνικό έδαφος.

Άρθρο 60

Περαιτέρω, αναλογική αμοιβή, καθοριζόμενη βάσει του αριθμού των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων, οφείλεται από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία προβαίνουν στην παραγωγή αντιγράφων των έργων ή, εφόσον τούτο παρίσταται αναγκαίο, απαλλασσομένων των πρώτων, από τα πρόσωπα που θέτουν στη διάθεση άλλου, δωρεάν ή έναντι αμοιβής, μηχανήματα αναπαραγωγής.

Άρθρο 61

Ο Βασιλεύς καθορίζει το ποσό των αμοιβών περί των οποίων ορίζουν τα άρθρα 59 και 60, με διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν προτάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου. Η αμοιβή του άρθρου 60 μπορεί να διαμορφωθεί ανάλογα με τους οικείους τομείς.

Ο Βασιλεύς καθορίζει τις επιμέρους λεπτομέρειες της εισπράξεως, της κατανομής και του ελέγχου αυτών των αμοιβών, καθώς και τον χρόνο κατά τον οποίο οφείλονται.

Υπό την επιφύλαξη διεθνών συμβάσεων, οι αμοιβές που προβλέπουν τα άρθρα 59 και 60 αποδίδονται ισομερώς στους δημιουργούς και στους εκδότες.

Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες που καθορίζει, ο Βασιλεύς μπορεί να επιφορτίσει εταιρία αντιπροσωπευτική του συνόλου των εταιριών διαχείρισεως των δικαιωμάτων να διασφαλίσουν την είσπραξη και την κατανομή των αμοιβών.»

- 10 Τα ποσά της κατ' αποκοπήν και της αναλογικής αμοιβής, των άρθρων 59 και 60 του LDA, καθορίζονται στα άρθρα 2, 4, 8 και 9 του βασιλικού διατάγματος της 30ής Οκτωβρίου 1997, περί της αμοιβής των δημιουργών και των εκδοτών για την αντιγραφή των έργων που είναι ενσωματωμένα σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς (στο εξής: βασιλικό διάταγμα). Τα άρθρα αυτά ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο 2

§ 1. Το ποσό της κατ' αποκοπήν αμοιβής που ισχύει για τα αντιγραφικά μηχανήματα καθορίζεται σε:

- 1° [5,01] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί λιγότερο από 6 αντίγραφα το λεπτό·
- 2° [18,39] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί μεταξύ 6 και 9 αντιγράφων το λεπτό·
- 3° [60,19] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί μεταξύ 10 και 19 αντιγράφων το λεπτό·
- 4° [195,60] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί μεταξύ 20 και 39 αντιγράφων το λεπτό·
- 5° [324,33] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί μεταξύ 40 και 59 αντιγράφων το λεπτό·
- 6° [810,33] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί μεταξύ 60 και 89 αντιγράφων το λεπτό·
- 7° [1 838,98] EUR ανά αντιγραφικό μηχάνημα που πραγματοποιεί άνω των 89 αντιγράφων το λεπτό·

Προκειμένου να καθορισθεί το ποσό της κατ' αποκοπήν αμοιβής, λαμβάνεται υπόψη η ταχύτητα ασπρόμαυρης εκτυπώσεως, τούτο δε και σε σχέση με τις συσκευές που πραγματοποιούν έγχρωμα αντίγραφα.

§ 2. Το ύψος της κατ' αποκοπήν αμοιβής που ισχύει για τις συσκευές παραγωγής αντιγράφων και για τα εκτυπωτικά μηχανήματα όφσσετ που προορίζονται για χρήση σε γραφεία καθορίζεται σε:

- 1° [324,33] EUR ανά συσκευή παραγωγής αντιγράφων·
- 2° [810,33] EUR ανά εκτυπωτικό μηχάνημα όφσσετ που προορίζεται για χρήση σε γραφεία.

[...]

Άρθρο 4

Για τα μηχανήματα που επιτελούν περισσότερες λειτουργίες οι οποίες ανταποκρίνονται στις λειτουργίες των μηχανημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, το ποσό της κατ' αποκοπήν αμοιβής είναι το υψηλότερο από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2 και 3 ποσά τα οποία δύνανται να εφαρμοστούν επί της ενσωματωμένης συσκευής.

[...]

Άρθρο 8

Σε περίπτωση που ο οφειλέτης δεν συνεργάζεται κατά τον τρόπο που ορίζουν τα άρθρα 10 έως 12, το ποσό της αναλογικής αμοιβής καθορίζεται σε:

- 1° [0,0334] EUR ανά αντίγραφο προστατευόμενου έργου·
- 2° [0,0251] EUR ανά αντίγραφο προστατευόμενου έργου το οποίο πραγματοποιείται μέσω συσκευών χρησιμοποιούμενων από εκπαιδευτικό ίδρυμα ή από ίδρυμα δημόσιου δανεισμού·

Τα ποσά που προβλέπει το σημείο 1° διπλασιάζονται για τα έγχρωμα αντίγραφα προστατευόμενων έγχρωμων έργων.

Άρθρο 9

Στον βαθμό που ο οφειλέτης συνεργάστηκε για την είσπραξη της αναλογικής αμοιβής από την εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων, το ύψος της αμοιβής καθορίζεται σε:

- 1° [0,0201] EUR ανά αντίγραφο προστατευόμενου έργου·
- 2° [0,0151] EUR ανά αντίγραφο προστατευόμενου έργου που πραγματοποιείται μέσω συσκευών χρησιμοποιούμενων από εκπαιδευτικό ίδρυμα ή από ίδρυμα δημόσιου δανεισμού·

Τα ποσά που προβλέπει το σημείο 1° διπλασιάζονται για τα έγχρωμα αντίγραφα προστατευόμενων έγχρωμων έργων.»

- 11 Η συνεργασία στην οποία αναφέρονται τα άρθρα 8 και 9 του βασιλικού διατάγματος προσδιορίζεται στα άρθρα 10 έως 12 του βασιλικού διατάγματος. Το άρθρο 10 ορίζει τα εξής:

«Ο οφειλέτης συνεργάστηκε για την είσπραξη της αναλογικής αμοιβής οσάκις:

- 1° υπέβαλε τη δήλωσή του για την οικεία περίοδο στην εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων συμφώνως προς τις διατάξεις του τμήματος 3·
- 2° κατέβαλε προσωρινώς στην εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων κατά τον χρόνο της υποβολής της δηλώσεως σε αυτήν την αναλογική αμοιβή που αντιστοιχεί στον δηλωθέντα αριθμό αντιγράφων προστατευόμενων έργων πολλαπλασιαζόμενο επί το οικείο ποσό που προβλέπει το άρθρο 9, και
- 3° α) είτε υπολόγισε κατόπιν κοινής συμφωνίας με την εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων, πριν από τη λήξη προθεσμίας 200 εργάσιμων ημερών από της λήψεως της δηλώσεως από την εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων, τον αριθμό των αντιγράφων προστατευόμενων έργων που πραγματοποιήθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο·
β) είτε παρέσχε τις αναγκαίες πληροφορίες για την εκπόνηση της γνωμοδότησεως που προβλέπει το άρθρο 14, εφόσον η εταιρία διαχείρισης δικαιωμάτων ζήτησε γνωμοδότηση συμφώνως προς το άρθρο αυτό.»

- 12 Το άρθρο 26 του βασιλικού διατάγματος προβλέπει τα εξής:

«§ 1. Το αργότερο κατά το τέλος του δεύτερου έτους από τη θέση σε ισχύ του παρόντος διατάγματος και στη συνέχεια ανά πέντε έτη η εταιρία διαχείρισεως των δικαιωμάτων διενεργεί μελέτη σχετικά με την αντιγραφή των έργων που είναι ενσωματωμένα σε έντυπο ή σε ανάλογο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς, στο Βέλγιο, μέσω ανεξάρτητου οργανισμού.

§ 2. Αντικείμενο της μελέτης αυτής είναι ο καθορισμός:

- 1° του αριθμού των συσκευών που χρησιμοποιούνται και την κατανομή τους ανά τομέα δραστηριότητας·
- 2° του όγκου των αντιγράφων που πραγματοποιούνται μέσω των συσκευών αυτών και την κατανομή του ανά τομέα δραστηριότητας·
- 3° του όγκου των αντιγράφων προστατευόμενων έργων επί εγγράφου ή ανάλογου υλικού φορέα τα οποία πραγματοποιούνται με τις συσκευές αυτές και την κατανομή του ανά τομέα δραστηριότητας·
- 4° της κατανομής του όγκου αντιγράφων προστατευόμενων έργων ανά κατηγορία προστατευόμενων έργων επί εγγράφου ή ανάλογου υλικού φορέα·
- 5° του προϋπολογισμού που διατίθεται από τους οφειλέτες για την αναπαραγωγή για ιδιωτικό σκοπό προστατευόμενων έργων επί εγγράφου ή ανάλογου υλικού φορέα καθώς και του προϋπολογισμού που διαθέτουν οι οφειλέτες για την αμοιβή για φωτοτυπική αναπαραγωγή.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Η Hewlett-Packard εισάγει στο Βέλγιο φωτοαντιγραφικές συσκευές για επαγγελματική και οικιακή χρήση, μεταξύ των οποίων και «πολυλειτουργικές» συσκευές με βασική λειτουργία την εκτύπωση εγγράφων σε κυμαινόμενες ταχύτητες αναλόγως της ποιότητας της εκτυπώσεως.
- 14 Η Reprobel είναι η εταιρία διαχείρισης που έχει επιφορτιστεί με την είσπραξη και την κατανομή των ποσών που αντιστοιχούν στη δίκαιη αποζημίωση βάσει της εξαιρέσεως που αφορά τη φωτοτυπική αναπαραγωγή.
- 15 Η Reprobel στις 16 Αυγούστου 2004 ενημέρωσε με τηλεομοιοτυπία την Hewlett-Packard ότι η πώληση πολυλειτουργικών εκτυπωτών συνεπαγόταν, καταρχήν, την καταβολή ποσού ύψους 49,20 ευρώ ανά συσκευή.
- 16 Οι συναντήσεις και τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μεταξύ της Hewlett-Packard και της Reprobel δεν κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά το ποσό που οφειλόταν για τους πολυλειτουργικούς εκτυπωτές, έτσι η Hewlett-Packard ενήγαγε τη Reprobel, με δικόγραφο της 8ης Μαρτίου 2010, ενώπιον του tribunal de première instance de Bruxelles (Βέλγιο). Η Hewlett-Packard ζητούσε από το δικαστήριο αυτό, αφενός, να αποφανθεί ότι δεν οφείλεται καμία αμοιβή για τις συσκευές που είχε διαθέσει στην αγορά και, επικουρικώς, ότι οι αμοιβές που είχε καταβάλει ανταποκρίνονταν στη δίκαιη αποζημίωση που οφειλόταν κατά τη βελγική νομοθεσία ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα της οδηγίας 2001/29. Αφετέρου, ζητούσε να υποχρεωθεί η Reprobel, επί ποινή προστίμου 10 εκατομμυρίων ευρώ, να πραγματοποιήσει εντός του έτους μελέτη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 26 του βασιλικού διατάγματος, με αντικείμενο τον αριθμό των επίμαχων συσκευών και την πραγματική τους χρήση ως μέσων αντιγραφής προστατευόμενων έργων και τη σύγκριση αυτής της πραγματικής χρήσεως προς τις πραγματικές χρήσεις οποιασδήποτε άλλης συσκευής αναπαραγωγής προστατευόμενων έργων.
- 17 Στις 11 Μαρτίου 2010 η Reprobel ενήγαγε την Hewlett-Packard ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου ζητώντας να υποχρεωθεί να της καταβάλει ποσό που ορίζεται προσωρινά σε 1 ευρώ ως αμοιβή που θεωρεί ότι της οφείλεται κατ' εφαρμογή του βασιλικού διατάγματος.
- 18 Το tribunal de première instance de Bruxelles αποφάσισε να συνεκδικάσει τις δύο αυτές αγωγές.

- 19 Με απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2012, το tribunal de première instance de Bruxelles έκρινε ότι τα άρθρα 59, πρώτο εδάφιο, και 61, τρίτο εδάφιο, του LDA αντίκεινται στο δίκαιο της Ένωσης.
- 20 Η Hewlett-Packard και η Reprobel άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 21 Το cour d' appel de Bruxelles αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει το Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πρέπει ο όρος “δίκαιη αποζημίωση” που χρησιμοποιείται στα άρθρα 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 να ερμηνεύεται κατά τρόπο διαφορετικό ανάλογα με το εάν η πραγματοποιούμενη αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, γίνεται από οποιονδήποτε χρήστη ή από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί; Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποια είναι τα κριτήρια επί των οποίων πρέπει να στηρίζεται αυτή η διαφορετική ερμηνεία;
- 2) Πρέπει τα άρθρα 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι παρέχουν τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να καθορίζουν τη δίκαιη αποζημίωση για τους δικαιούχους υπό τη μορφή:
- α) κατ' αποκοπήν αμοιβής καταβαλλομένης από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αγοραστή συσκευών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα της αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος, το ύψος της οποίας υπολογίζεται αποκλειστικά ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία το αντιγραφικό μηχάνημα μπορεί να πραγματοποιήσει έναν ορισμένο αριθμό αντιγράφων το λεπτό, άνευ ουδεμίας άλλης σχέσεως με τη ζημία που ενδεχομένως έχουν υποστεί οι δικαιούχοι, και
- β) αναλογικής αμοιβής, καθοριζομένης αποκλειστικά από μία ενιαία τιμή πολλαπλασιαζόμενη επί τον αριθμό των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων, η οποία ποικίλλει ανάλογα με το εάν ο οφειλέτης συνεργάστηκε ή όχι για την είσπραξη της αμοιβής αυτής, και η οποία βαρύνει τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προβαίνουν σε αντίγραφα έργων ή, ενδεχομένως, απαλλασσομένων των προσώπων αυτών, τα πρόσωπα που θέτουν στη διάθεση τρίτων, έναντι αμοιβής ή δωρεάν, συσκευή αναπαραγωγής;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό, ποια είναι τα πρόσφορα και συνεκτικά κριτήρια τα οποία μπορούν να εφαρμόζουν τα κράτη μέλη προκειμένου, συμφώνως προς το δίκαιο της Ένωσης, η αποζημίωση να μπορεί να θεωρηθεί ως δίκαιη και να επιτυγχάνεται η δέουσα ισορροπία μεταξύ των εμπλεκόμενων προσώπων;

- 3) Πρέπει τα άρθρα 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιτρέπουν στα κράτη μέλη να αποδίδουν το ήμισυ της ανήκουσας στους δικαιούχους δίκαιης αποζημιώσεως στους εκδότες των έργων των δημιουργών, χωρίς να υπέχουν οι εκδότες οποιαδήποτε υποχρέωση να αποδώσουν, έστω και εμμέσως, στους δημιουργούς ένα μέρος της αποζημιώσεως που αυτοί στερούνται;
- 4) Πρέπει τα άρθρα 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι παρέχουν στα κράτη μέλη την εξουσία να θεσπίσουν ένα σύστημα που δεν εισάγει διαφοροποιήσεις κατά την είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως που οφείλεται στους δικαιούχους, υπό τη μορφή ενός κατ' αποκοπήν ποσού ή ενός ποσού ανά παραγόμενο αντίγραφο, το οποίο να καλύπτει εμμέσως πλην σαφώς και κατά ένα μέρος, την αντιγραφή παρτιτούρων μουσικής και αναπαραγωγών απομιμητικών αντιγράφων;»

- 22 Με παρεμπίπτουσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2014 το *cour d'appel de Bruxelles* επέτρεψε στην *Epson Europe BV* να παρέμβει στην κύρια δίκη.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 23 Η *Reprobel* και η Βελγική Κυβέρνηση αμφισβητούν το παραδεκτό των ερωτημάτων που αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, με το επιχείρημα ότι η ερμηνεία που ζητείται δεν σχετίζεται με το αντικείμενο της κύριας δίκης.
- 24 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, που προβλέπεται από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, απόκειται αποκλειστικά στα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων εκκρεμεί η διαφορά και τα οποία φέρουν την ευθύνη της απόφασης που θα εκδοθεί να εκτιμούν, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα της προδικαστικής απόφασης προκειμένου να εκδώσουν τη δική τους απόφαση όσο και το πρόσφορο των ερωτημάτων που υποβάλλουν στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει, καταρχήν, να αποφανθεί (απόφαση *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 21).
- 25 Τα ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης θεωρούνται, κατά τεκμήριο, λυσιτελή για την υπόθεση της κύριας δίκης, επομένως το Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση που έχει υποβάλει το εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή επίσης όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί (απόφαση *Blanco Pérez και Chao Gómez*, C-570/07 και C-571/07, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Αυτό δεν ισχύει, όμως, εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η ερμηνεία που ζητείται φαίνεται να αφορά το δίκαιο της Ένωσης και, στο μέτρο που η δίκαιη αποζημίωση που απασχολεί την υπόθεση της κύριας δίκης σχετίζεται με φυσικά πρόσωπα που πραγματοποιούν αναπαραγωγές για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί, δεν είναι πρόδηλο ότι η ζητούμενη ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή ότι είναι υποθετικής φύσεως
- 27 Επομένως, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 28 Με το πρώτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας έχουν την έννοια ότι, όσον αφορά τον όρο «δίκαιη αποζημίωση» που χρησιμοποιείται σε αυτά, πρέπει να γίνεται διαφοροποίηση της περιπτώσεως που η αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, πραγματοποιείται από οποιοδήποτε χρήστη, σε σχέση με την περίπτωση που η αναπαραγωγή πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί.

- 29 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής για περιπτώσεις αναπαραγωγής σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, εκτός από τις παρτιτούρες, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη ικανοποίηση (στο εξής: εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής).
- 30 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 δεν διευκρινίζει ούτε τους χρήστες τους οποίους αφορά η εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής που θεσπίζει, ούτε τον σκοπό της αναπαραγωγής αυτής, ούτε αν το πλαίσιο της είναι ιδιωτικό ή μη, επομένως η εξαίρεση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά όλες τις κατηγορίες χρηστών, περιλαμβανομένων των φυσικών προσώπων, και ανεξαρτήτως του σκοπού της αναπαραγωγής, περιλαμβανομένης της αναπαραγωγής που γίνεται για ιδιωτική χρήση για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί.
- 31 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τέτοιες εξαιρέσεις ή περιορισμούς για περιπτώσεις αναπαραγωγής σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση (στο εξής: εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής).
- 32 Στη διάταξη αυτή προβλέπεται ρητά ότι οι αναπαραγωγές τις οποίες αφορά πραγματοποιούνται «σε οποιοδήποτε μέσο», επομένως πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν σε αυτή και οι αναπαραγωγές οι οποίες πραγματοποιούνται σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα. Εξάλλου, η εν λόγω διάταξη δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένη μέθοδο αναπαραγωγής, επομένως πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της τις αναπαραγωγές που πραγματοποιούνται με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα.
- 33 Επομένως, το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως που προβλέπει την εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής τέμνεται εν μέρει με το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως που προβλέπει την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής.
- 34 Ειδικότερα, ακόμη και αν η αναπαραγωγή που πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί μπορεί να εμπίπτει τόσο στην εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής όσο και στην εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής, η αναπαραγωγή που πραγματοποιείται από χρήστες που δεν είναι φυσικά πρόσωπα καθώς και αυτή που πραγματοποιείται από φυσικά πρόσωπα αλλά για χρήση η οποία δεν είναι ιδιωτική ή για εμπορικούς σκοπούς εμπίπτει μόνο στην εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής.
- 35 Όσον αφορά τον όρο «δίκαιη αποζημίωση» επισημαίνεται προκαταρκτικά ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η «δίκαιη αποζημίωση» κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 είναι αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ενιαίο σε όλα τα κράτη μέλη που έχουν εισαγάγει εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής (απόφαση Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 37).
- 36 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, επίσης, ότι η δίκαιη αποζημίωση πρέπει οπωσδήποτε να υπολογίζεται βάσει του κριτηρίου της ζημίας που προκαλείται στους δημιουργούς των προστατευόμενων έργων. Συγκεκριμένα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 35 και 38 της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι η πρόβλεψη και το ύψος της δίκαιης αποζημίωσης συνδέονται με τη ζημία που προκαλεί στον δημιουργό η αναπαραγωγή του προστατευόμενου έργου του η οποία γίνεται χωρίς την άδειά του. Στο πλαίσιο αυτό, η δίκαιη αποζημίωση πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας του δημιουργού (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψεις 40 και 42).

- 37 Η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Padawan (C-467/08, EU:C:2010:620) αφορά, βέβαια, ειδικά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29. Στην απόφαση, όμως, αυτή το Δικαστήριο ερμήνευσε την έννοια της δίκαιης αποζημίωσης αντλώντας επιχειρήματα από την αιτιολογική σκέψη 35 της εν λόγω οδηγίας, τα οποία ισχύουν για όλες τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 της οδηγίας για τις οποίες οφείλεται δίκαιη αποζημίωση. Επομένως, η νομολογία που προέκυψε από την απόφαση αυτή, όπως παρατίθεται στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι εφαρμόζεται *mutatis mutandis* για την ερμηνεία του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, VG Wort κ.λπ., C-457/11 έως C-460/11, EU:C:2013:426, σκέψεις 73 και 77).
- 38 Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από το επιχείρημα που απορρέει από την ανάγκη τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν με εναρμονισμένο τρόπο τις εξαιρέσεις που τα δεσμεύουν, όπως προκύπτει από την τελευταία περίοδο της αιτιολογικής σκέψεως 32 της οδηγίας 2001/29.
- 39 Συγκεκριμένα, δεν θα μπορούσε να διασφαλιστεί η εναρμονισμένη εφαρμογή των εξαιρέσεων αυτών, οι οποίες εν μέρει αλληλεπικαλύπτονται, αν τα κράτη μέλη ήταν ελεύθερα να καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προσδιοριστεί η δίκαιη αμοιβή για αναπαραγωγές που πραγματοποιούνται υπό τις ίδιες συνθήκες, με μόνο κριτήριο ότι επέλεξαν να θεσπίσουν είτε αποκλειστικά τη μία από τις δύο εξαιρέσεις είτε τη μία και την άλλη, συγχρόνως ή διαδοχικά.
- 40 Βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να εξετασθεί αν κατά την εφαρμογή της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής πρέπει να γίνει διαφοροποίηση, ως προς τη δίκαιη αποζημίωση, μεταξύ, αφενός, των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται από φυσικά πρόσωπα για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι αμέσως ή εμμέσως εμπορικοί και, αφετέρου, των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται από άλλους χρήστες και/ή για άλλους σκοπούς.
- 41 Συναφώς, υπό το πρίσμα της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, η περίπτωση των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται, στο πλαίσιο της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής, από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι αμέσως ή εμμέσως εμπορικοί δεν είναι συγκρίσιμη, ως προς το ζήτημα της δίκαιης αποζημίωσης, με την περίπτωση που οι αναπαραγωγές εντάσσονται μεν στο ίδιο πλαίσιο της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής, αλλά πραγματοποιούνται είτε από χρήστη που δεν είναι φυσικό πρόσωπο είτε από φυσικό πρόσωπο αλλά για χρήση που δεν είναι ιδιωτική ή για σκοπούς που είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί, καθώς η ζημία που προκαλείται στον δικαιούχο στη μία και στην άλλη περίπτωση κατά κανόνα δεν είναι η ίδια.
- 42 Επομένως, στο πλαίσιο της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής, πρέπει να γίνει διάκριση, ως προς τη δίκαιη αποζημίωση, μεταξύ, αφενός, των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται από φυσικά πρόσωπα για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι αμέσως ή εμμέσως εμπορικοί και, αφετέρου, των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται από φυσικά πρόσωπα για χρήση που δεν είναι ιδιωτική ή για σκοπούς που είναι αμέσως ή εμμέσως εμπορικοί, καθώς και των αναπαραγωγών που πραγματοποιούνται από άλλες κατηγορίες χρηστών.
- 43 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας έχουν την έννοια ότι, όσον αφορά τον όρο «δίκαιη αποζημίωση» που χρησιμοποιείται σε αυτά, πρέπει να γίνεται διαφοροποίηση της περιπτώσεως που η αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, πραγματοποιείται από οποιοδήποτε χρήστη, σε σχέση με την περίπτωση που η αναπαραγωγή πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 44 Με το τρίτο ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξετασθεί δεύτερο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιτρέπει σε κράτος μέλος να επιφυλάσσει υπέρ των εκδοτών των έργων των δημιουργών τμήμα της δίκαιης αποζημίωσης που οφείλεται στους δικαιούχους, χωρίς υποχρέωση των εκδοτών να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δημιουργοί αυτοί να ωφεληθούν από το τμήμα της αποζημίωσης το οποίο στερούνται.
- 45 Επισημαίνεται εξαρχής ότι από τη διατύπωση που επέλεξε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι το ερώτημά του αναφέρεται στην περίπτωση στην οποία η αποζημίωση που καταβάλλεται στους εκδότες μειώνει την αποζημίωση που πρέπει, κατά κανόνα, να καταβληθεί στους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής δυνάμει της οδηγίας 2001/29.
- 46 Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας, η δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν τις εξαιρέσεις των διατάξεων αυτών συνοδεύεται από την υποχρέωσή τους να διασφαλίζουν στους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής την είσπραξη δίκαιης αποζημίωσης.
- 47 Οι εκδότες δεν περιλαμβάνονται, όμως, στους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής του άρθρου 2 της οδηγίας 2001/29.
- 48 Δεδομένου ότι, αφενός, η δίκαιη αποζημίωση που οφείλεται βάσει της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής και βάσει της εξαιρέσεως ιδιωτικής αντιγραφής, όπως προκύπτει από τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, προορίζεται να αποκαταστήσει τη ζημία που υφίστανται οι δικαιούχοι των δικαιωμάτων λόγω της αναπαραγωγής των έργων τους χωρίς την άδειά τους, και, αφετέρου, οι εκδότες δεν είναι δικαιούχοι του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής υπό την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 2001/29, οι εκδότες δεν υφίστανται κάποια ζημία υπό την έννοια των δύο αυτών εξαιρέσεων. Δεν μπορούν, επομένως, να ωφεληθούν από την είσπραξη αποζημίωσης βάσει των διατάξεων αυτών, όταν μια τέτοια ωφέλεια θα έχει ως συνέπεια να στερήσει από τους δικαιούχους του δικαιώματος αναπαραγωγής το σύνολο της αποζημίωσης που δικαιούνται βάσει των ίδιων εξαιρέσεων ή τμήμα αυτής.
- 49 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιτρέπει σε κράτος μέλος να επιφυλάσσει υπέρ των εκδοτών των έργων των δημιουργών τμήμα της δίκαιης αποζημίωσης που οφείλεται στους δικαιούχους, χωρίς υποχρέωση των εκδοτών να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δημιουργοί αυτοί να ωφεληθούν από το τμήμα της αποζημίωσης το οποίο στερούνται.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

- 50 Με το τέταρτο ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί τρίτο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, όταν με αυτή θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και την περίπτωση αντιγραφής παρτιτούρας μουσικής καθώς και την περίπτωση αναπαραγωγών απομιμητικών αντιγράφων που πραγματοποιούνται από παράνομη πηγή.

- 51 Καταρχάς, όσον αφορά τις παρτιτούρες, από το γράμμα του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, προκύπτει ρητά ότι αυτές εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής. Επομένως, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό της δίκαιης αποζημίωσης στο πλαίσιο της εν λόγω εξαιρέσεως, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως που η αναπαραγωγή παρτιτούρας πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπό που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικός.
- 52 Λαμβανομένης υπόψη της διαπιστώσεως που έγινε στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως, το ίδιο συμπέρασμα επιβάλλεται, καταρχήν, και για την εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής. Σε διαφορετική περίπτωση θα υπήρχε ο κίνδυνος η σωρευτική ή παράλληλη εφαρμογή της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής και της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής να μην είναι εναρμονισμένη, κατά παράβαση όσων απαιτούνται από την τελευταία περίοδο της αιτιολογικής σκέψεως 32 της οδηγίας 2001/29.
- 53 Συγκεκριμένα, αν η αναπαραγωγή παρτιτούρας επιτρεπόταν στο πλαίσιο της μίας από τις ανωτέρω εξαιρέσεις και απαγορευόταν στο πλαίσιο της άλλης, τότε οι νομικές ρυθμίσεις του οικείου κράτους μέλους θα ήταν αντιφατικές και θα καθιστούσαν δυνατή την παράκαμψη της απαγορεύσεως να επιτρέπεται η αναπαραγωγή παρτιτούρας.
- 54 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο περιορισμός που αφορά τις παρτιτούρες, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, έχει την έννοια ότι δεν σκοπεί απλώς να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής της εξαιρέσεως της φωτοτυπικής αναπαραγωγής, αλλά σκοπεί επίσης να θεσπίσει ένα ειδικό καθεστώς για αυτό το είδος προστατευόμενου αντικειμένου, απαγορεύοντας, καταρχήν, την αναπαραγωγή του χωρίς την άδεια των δικαιούχων των δικαιωμάτων.
- 55 Επομένως, το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται, καταρχήν, σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, με την οποία θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και τα αντίγραφα από παρτιτούρες.
- 56 Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της τελευταίας περιόδου της αιτιολογικής σκέψεως 35 της οδηγίας 2001/29, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, σε ορισμένες οριακές και μεμονωμένες περιπτώσεις η αναπαραγωγή παρτιτούρας για την οποία δεν έχει δοθεί άδεια και η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο της εξαιρέσεως ιδιωτικής αντιγραφής να μπορεί, όταν είναι ελάχιστη η ζημία που ενδέχεται να προκαλέσει η αντιγραφή αυτή στους δικαιούχους των δικαιωμάτων, να θεωρηθεί σύμφωνη με το ειδικό καθεστώς που αναφέρθηκε στη σκέψη 54 της παρούσας αποφάσεως.
- 57 Όσον αφορά τις αναπαραγωγές απομιμητικών αντιγράφων, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι δεν εμπίπτουν σε αυτό περιπτώσεις ιδιωτικών αντιγράφων που πραγματοποιούνται από παράνομη πηγή (απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 41).
- 58 Συγκεκριμένα, κατά το Δικαστήριο, παρότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι η εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής αποκλείει τη δυνατότητα των φορέων του δικαιώματος του δημιουργού να επικαλούνται έναντι τρίτων οι οποίοι πραγματοποιούν αντίγραφα των έργων τους για ιδιωτική χρήση το αποκλειστικό δικαίωμά τους να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν αναπαραγωγές, η διάταξη αυτή δεν μπορεί πάντως να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στους δικαιούχους, πέραν αυτού του ρητώς προβλεπόμενου περιορισμού, την υποχρέωση να ανέχονται προσβολές των δικαιωμάτων τους που απορρέουν από την πραγματοποίηση ιδιωτικών αντιγράφων (βλ. απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 31).

- 59 Το Δικαστήριο επισήμανε, επίσης, ότι από την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι ο στόχος μιας πραγματικής υποστήριξης στη διάδοση του πολιτισμού δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την αυστηρή προστασία των δικαιωμάτων και χωρίς την καταπολέμηση των παράνομων μορφών κυκλοφορίας έργων, παραποιημένων ή πειρατικών (απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 36), και ότι, στο πλαίσιο εφαρμογής της, μια εθνική νομοθεσία η οποία δεν πραγματοποιεί διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως όπου η πηγή αναπαραγωγής αντιγράφων για ιδιωτική χρήση είναι νόμιμη και εκείνης όπου η πηγή αυτή είναι παράνομη ενδέχεται να παραβαίνει ορισμένες από τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/29 (απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 38).
- 60 Αφενός, αν γινόταν δεκτό ότι επιτρέπεται να πραγματοποιούνται τέτοιες αναπαραγωγές και από παράνομες πηγές, τούτο θα ενθάρρυνε την κυκλοφορία παραποιημένων ή πειρατικών έργων, με αναγκαία συνέπεια την ελάττωση του όγκου των πωλήσεων ή άλλων νόμιμων συναλλαγών σχετικών με τα προστατευόμενα έργα και, ως εκ τούτου, την παρεμπόδιση της κανονικής εκμεταλλεύσεώς τους (απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 39).
- 61 Αφετέρου, λαμβανομένης υπόψη της διαπιστώσεως που έγινε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, κάτι τέτοιο θα ήταν ικανό να προκαλέσει αδικαιολόγητη ζημία στους δικαιούχους του δικαιώματος του δημιουργού (απόφαση ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 40).
- 62 Αυτά τα επιχειρήματα που χρησιμοποίησε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής, δεδομένης της φύσεώς τους, μπορούν να εφαρμοστούν πλήρως και για την εξαίρεση της φωτοτυπικής αναπαραγωγής. Κατά συνέπεια, η νομολογία που αναφέρθηκε στις σκέψεις 58 έως 62 της παρούσας αποφάσεως πρέπει να θεωρηθεί κρίσιμη στο πλαίσιο της ερμηνείας της εξαιρέσεως της φωτοτυπικής αναπαραγωγής.
- 63 Μια τέτοια ερμηνεία της εξαιρέσεως της φωτοτυπικής αναπαραγωγής ενισχύεται και από το ότι η εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής αφορά αναπαραγωγές που πραγματοποιούνται σε «οποιοδήποτε μέσο», είτε πρόκειται για χαρτί είτε για ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα. Αν γινόταν δεκτό ότι στην εξαίρεση φωτοτυπικής αναπαραγωγής εμπίπτουν οι αναπαραγωγές από παράνομη πηγή, ενώ αυτό δεν ισχύει για την εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής, τότε θα υπήρχε ο κίνδυνος να μην είναι εναρμονισμένη η εφαρμογή των δύο αυτών εξαιρέσεων από τα κράτη μέλη, κατά παράβαση όσων απαιτούνται από την τελευταία περίοδο της αιτιολογικής σκέψεως 32 της οδηγίας 2001/29.
- 64 Επομένως, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται, καταρχήν, σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, όταν με αυτή θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και την περίπτωση αντιγραφής παρτιτούρας μουσικής, και ότι αντιτίθενται σε μια τέτοια νομοθεσία με την οποία θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημιώσεως το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και την περίπτωση των αναπαραγωγών απομιμητικών αντιγράφων που πραγματοποιούνται από παράνομη πηγή.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 65 Με το δεύτερο ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί τελευταίο, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία συνδυάζει, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως των δικαιούχων των δικαιωμάτων, δύο είδη αμοιβής, ήτοι, αφενός, μια κατ' αποκοπήν αμοιβή, η οποία καταβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της αντιγραφής, από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον

- ενδοκοινοτικό αγοραστή συσκευών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα της αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος, το ύψος της οποίας υπολογίζεται αποκλειστικά ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία το αντιγραφικό μηχάνημα μπορεί να πραγματοποιήσει τις αντιγραφές και, αφετέρου, μια αναλογική αμοιβή, η οποία εισπράττεται μετά την πραγματοποίηση της αντιγραφής, και καθορίζεται αποκλειστικά από μία ενιαία τιμή πολλαπλασιαζόμενη επί τον αριθμό των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων, η οποία ποικίλλει ανάλογα με το εάν ο οφειλέτης συνεργάστηκε ή όχι για την εισπραξη της αμοιβής αυτής, και η οποία καταρχήν βαρύνει τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προβαίνουν σε αντιγραφές έργων.
- 66 Το σύστημα περί του οποίου πρόκειται στην κύρια δίκη είναι ένα συνδυασμένο σύστημα αμοιβών το οποίο για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημίωσης περιλαμβάνει συγχρόνως μια αμοιβή που προσδιορίζεται πριν από την πραγματοποίηση της αναπαραγωγής, βάσει της ταχύτητας με την οποία το μηχάνημα πραγματοποιεί τις αντιγραφές, και μια αμοιβή που προσδιορίζεται μετά την πραγματοποίηση της αναπαραγωγής, βάσει του αριθμού των αντιγράφων που πραγματοποιήθηκαν.
- 67 Καταρχάς, όσον αφορά την αμοιβή που προσδιορίζεται εκ των προτέρων, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η ανώτατη ταχύτητα με την οποία το μηχάνημα πραγματοποιεί τις αναπαραγωγές αποτελεί πρόσφορο κριτήριο για τον καθορισμό του ποσού που πρέπει να καταβάλουν οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς ή οι ενδοκοινοτικοί αγοραστές συσκευών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα της αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος.
- 68 Ως προς το ζήτημα αυτό υπενθυμίζεται εξ αρχής ότι, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 36 και 37 της παρούσας αποφάσεως, αφενός, σκοπός της δίκαιης αποζημίωσης είναι να αποζημιώνει επαρκώς τους δικαιούχους του δικαιώματος του δημιουργού για την αναπαραγωγή των προστατευόμενων έργων τους η οποία πραγματοποιήθηκε χωρίς άδεια. Επομένως, πρέπει να θεωρείται ως το αντιστάθμισμα της ζημίας των δημιουργών την οποία προκαλεί η αναπαραγωγή. Αφετέρου, η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το κριτήριο της ζημίας πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στο πλαίσιο της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής όσο και στο πλαίσιο της εξαιρέσεως φωτοτυπικής αναπαραγωγής.
- 69 Επομένως, αφενός, η δίκαιη αποζημίωση προορίζεται, καταρχήν, να αποκαταστήσει τη ζημία που προκλήθηκε λόγω αναπαραγωγών που όντως πραγματοποιήθηκαν (στο εξής: κριτήριο της πραγματικής ζημίας) και, αφετέρου, τα πρόσωπα που προβαίνουν στην αναπαραγωγή υποχρεούνται, καταρχήν, να αποκαταστήσουν τη ζημία που προκαλεί η ως άνω αναπαραγωγή, χρηματοδοτώντας την αποζημίωση που θα καταβληθεί στον δικαιούχο των δικαιωμάτων (βλ., ως προς το τελευταίο σημείο, απόφαση Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 45).
- 70 Το Δικαστήριο δέχτηκε, όμως, ότι, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών προκειμένου να εντοπισθούν οι ιδιώτες χρήστες και να υποχρεωθούν να αποζημιώσουν τους δικαιούχους για τη ζημία που τους προκαλούν, επιτρέπεται να κράτη μέλη να θεσπίσουν τέλος το οποίο δεν βαρύνει συγκεκριμένους χρήστες, αλλά πρόσωπα τα οποία προβαίνουν σε διάθεση εξοπλισμού, συσκευών και υποθεμάτων ψηφιακής αναπαραγωγής και τα οποία κατά συνέπεια διαθέτουν από νομικής ή πραγματικής απόψεως τον ως άνω εξοπλισμό σε αυτούς ή παρέχουν σε αυτούς υπηρεσία αναπαραγωγής, τα οποία μπορούν να μετακυλίσουν το κόστος του τέλους στους εν λόγω χρήστες (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψεις 46 και 48).
- 71 Το ποσό ενός τέτοιου τέλους το οποίο καθορίζεται εκ των προτέρων, δεν μπορεί, προφανώς, να προσδιοριστεί βάσει του κριτηρίου της πραγματικής ζημίας, καθώς η έκτασή της δεν είναι γνωστή κατά τον χρόνο που τίθενται σε κυκλοφορία τα σχετικά μηχανήματα στο εθνικό έδαφος. Επομένως, το τέλος αυτό πρέπει κατ' ανάγκην να προσδιορίζεται κατ' αποκοπήν.

- 72 Ως προς το ζήτημα αυτό, καλώς τεκμαίρεται ότι τα πρόσωπα στη διάθεση των οποίων τίθενται αυτές οι συσκευές επωφελούνται πλήρως από αυτές, λογίζεται δηλαδή ότι κάνουν χρήση όλων των λειτουργιών που συνδέονται με τις συσκευές, περιλαμβανομένης της λειτουργίας της αναπαραγωγής. Επομένως, απλώς και μόνο η ικανότητα των συσκευών να παράγουν αντίγραφα αρκεί για να δικαιολογήσει την επιβολή του τέλους στα οικεία πρόσωπα (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψεις 55 και 56).
- 73 Αντιθέτως, από τη νομολογία που αναφέρθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως δεν μπορεί να συναχθεί ότι όλα τα πρόσωπα στα οποία διατίθενται οι συσκευές αυτές λογίζεται ότι κάνουν χρήση της συνολικής τεχνικής δυνατότητας αναπαραγωγής των συσκευών, η οποία αντιστοιχεί στον ανώτατο αριθμό αντιγραφών που είναι τεχνικά εφικτό να πραγματοποιηθούν εντός δεδομένου χρόνου.
- 74 Συγκεκριμένα, δεν αμφισβητείται ότι, καθώς οι διαφορετικές κατηγορίες όσων αποκτούν ή χρησιμοποιούν τις συσκευές δεν έχουν τις ίδιες ανάγκες και δεν υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς όπως αυτοί προβλέπονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, τα εν λόγω πρόσωπα αξιοποιούν τις τεχνικές δυνατότητες μιας συγκεκριμένης συσκευής μόνο στο μέτρο των αναγκών και των περιορισμών αυτών.
- 75 Ειδικότερα, η αξιοποίηση των τεχνικών δυνατοτήτων των συσκευών αναπαραγωγής διαφέρει ανάλογα με το αν ο ενδιαφερόμενος πραγματοποιεί αναπαραγωγή για δημόσια ή ιδιωτική χρήση, για εμπορικούς σκοπούς ή για άλλους σκοπούς.
- 76 Αμοιβή το ύψος της οποίας ορίζεται κατ' αποκοπήν και η καταβολή της οποίας βαρύνει τα πρόσωπα που προσφέρουν τις συσκευές σε φυσικά και νομικά πρόσωπα για την πραγματοποίηση αναπαραγωγών πρέπει, καταρχήν, να λαμβάνει υπόψη τη διαφοροποίηση αυτή, δεδομένου ότι η εκτίμηση της ζημίας μπορεί να καταλήξει σε πολύ διαφορετικά αποτελέσματα βάσει των περιστάσεων που αναφέρονται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως.
- 77 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε κατ' αποκοπήν αμοιβή, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, που καταβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της αντιγραφής, από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αγοραστή συσκευών, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος, όταν το ύψος της αμοιβής αυτής υπολογίζεται αποκλειστικά ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία η συσκευή αυτή μπορεί να πραγματοποιήσει τις αντιγραφές.
- 78 Δεύτερον, όσον αφορά την αμοιβή που καταβάλλεται εκ των υστέρων, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το δίκαιο της Ένωσης επιτρέπει σε κράτος μέλος να διαφοροποιεί το ύψος του τέλους που πρέπει να καταβάλλουν τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που πραγματοποιούν αντιγραφές έργων με κριτήριο κατά πόσον τα πρόσωπα αυτά συνεργάζονται ή όχι κατά την είσπραξη του τέλους.
- 79 Συναφώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, η δίκαιη αποζημίωση σκοπεί να αποκαταστήσει τη ζημία που προκαλείται στους δικαιούχους των δικαιωμάτων. Η ζημία που προκαλείται, όμως, στον δημιουργό είναι η ίδια είτε ο οφειλέτης συνεργάζεται για την είσπραξη του σχετικού ποσού είτε όχι.
- 80 Επομένως, το κατά πόσον υπήρξε συνεργασία δεν μπορεί να αποτελέσει πρόσφορο κριτήριο για τη διαφοροποίηση του ύψους του τέλους το οποίο προορίζεται να χρηματοδοτήσει εκ των υστέρων τη δίκαιη αποζημίωση.

- 81 Τρίτον και τελευταίον, πρέπει να εξεταστεί αν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία που θεσπίζει συνδυαστικό σύστημα το οποίο περιλαμβάνει σωρευτικά κατ' αποκοπήν αμοιβή που καταβάλλεται εκ των προτέρων και αναλογική αμοιβή που προσδιορίζεται εκ των υστέρων.
- 82 Ως προς το ζήτημα αυτό, από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 69 της παρούσας αποφάσεως απορρέει εμμέσως ότι η πρόβλεψη τέλους που καταβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση των αναπαραγωγών μπορεί, καταρχήν, να επιτραπεί μόνο σε επικουρική βάση, σε περίπτωση που δεν είναι δυνατόν να εντοπισθούν οι χρήστες και επομένως να εκτιμηθεί η πραγματική ζημία που προκαλείται στους δικαιούχους των δικαιωμάτων.
- 83 Λαμβανομένης, όμως, υπόψη της ευχέρειας που καταλείπεται στα κράτη μέλη για τον καθορισμό του τρόπου χρηματοδότησεως και εισπράξεως της δίκαιης αποζημιώσεως καθώς και του επιπέδου της αποζημιώσεως αυτής, ένα σύστημα που συνδυάζει κατ' αποκοπήν αμοιβή καθοριζόμενη εκ των προτέρων και αναλογική αμοιβή καταβαλλόμενη εκ των υστέρων δεν μπορεί να θεωρηθεί a priori αντίθετο με τα άρθρα 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', και 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29.
- 84 Συνολικά, όμως, ένα τέτοιο σύστημα πρέπει να επιτρέπει ως δίκαιη αποζημίωση να εισπράττεται τέλος το ύψος του οποίου αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στην πραγματική ζημία που υπέστησαν οι δικαιούχοι των δικαιωμάτων, εξυπακούεται δε ότι κράτος μέλος που επιλέγει να θεσπίσει έναν τύπο αμοιβής που καθορίζεται εκ των υστέρων και το ύψος της οποίας εξαρτάται από τον αριθμό των αναπαραγωγών που πραγματοποιήθηκαν δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει τις πρακτικές δυσκολίες ταυτοποίησης και υπολογισμού που αναφέρθηκαν στη σκέψη 82 της παρούσας αποφάσεως.
- 85 Προκειμένου να πληρούται η προϋπόθεση που αναφέρθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, ένα σύστημα το οποίο συνδυάζει κατ' αποκοπήν αμοιβή που καθορίζεται εκ των προτέρων με αναλογική αμοιβή που καθορίζεται εκ των υστέρων, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, πρέπει να περιλαμβάνει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής ποσών, για τη διόρθωση κάθε περιπτώσεως «υπερβάλλουσας αποζημιώσεως» σε βάρος κάποιας κατηγορίας χρηστών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ., C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψεις 30 και 31).
- 86 Συγκεκριμένα, μια τέτοια «υπερβάλλουσα αποζημίωση» δεν συμβιβάζεται με την ανάγκη να διατηρηθεί ισορροπία μεταξύ των δικαιούχων των δικαιωμάτων και των χρηστών των προστατευόμενων αντικειμένων, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της οδηγίας 2001/29.
- 87 Ειδικότερα, ένα τέτοιο συνδυαστικό σύστημα αμοιβής πρέπει να διαθέτει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής ποσών, οι οποίοι επιτρέπουν τη συμπληρωματική εφαρμογή των κριτηρίων της πραγματικής ζημίας και της ζημίας που προκύπτει κατ' αποκοπήν.
- 88 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη της κύριας δίκης, η οποία θεσπίζει σύστημα το οποίο συνδυάζει, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως που δικαιούνται οι δικαιούχοι των δικαιωμάτων, δύο είδη αμοιβής, ήτοι, αφενός, μια κατ' αποκοπήν αμοιβή, που καταβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της αντιγραφής από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αγοραστή συσκευών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα της αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος, και, αφετέρου, μια αναλογική αμοιβή, η οποία καταβάλλεται μετά την πραγματοποίηση της

αντιγραφής και καθορίζεται αποκλειστικά από μία ενιαία τιμή πολλαπλασιαζόμενη επί τον αριθμό των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων και η οποία βαρύνει τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προβαίνουν στις αντιγραφές αυτές, στο μέτρο που:

- η κατ' αποκοπήν αμοιβή που καταβάλλεται εκ των προτέρων υπολογίζεται αποκλειστικά ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία το μηχάνημα μπορεί να πραγματοποιήσει τις αντιγραφές·
- η αναλογική αμοιβή που καταβάλλεται εκ των υστέρων ποικίλλει ανάλογα με το εάν ο οφειλέτης συνεργάστηκε ή όχι για την είσπραξη της αμοιβής αυτής·
- συνολικά το συνδυαστικό σύστημα δεν διαθέτει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής ποσών, οι οποίοι επιτρέπουν τη συμπληρωματική εφαρμογή των κριτηρίων της πραγματικής ζημίας και της ζημίας που προκύπτει κατ' αποκοπήν ως προς τις διάφορες κατηγορίες χρηστών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁸⁹ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29/EΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας έχουν την έννοια ότι, όσον αφορά τον όρο «δίκαιη αποζημίωση» που χρησιμοποιείται σε αυτά, πρέπει να γίνεται διαφοροποίηση της περιπτώσεως που η αναπαραγωγή σε χαρτί ή ανάλογο υλικό φορέα, με τη χρήση οποιουδήποτε είδους φωτογραφικής τεχνικής ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο που επιφέρει παρόμοια αποτελέσματα, πραγματοποιείται από οποιοδήποτε χρήστη, σε σχέση με την περίπτωση που η αναπαραγωγή πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς που δεν είναι άμεσα ή έμμεσα εμπορικοί.
- 2) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία επιτρέπει σε κράτος μέλος να επιφυλάσσει υπέρ των εκδοτών των έργων των δημιουργών τμήμα της δίκαιης αποζημίωσης που οφείλεται στους δικαιούχους, χωρίς υποχρέωση των εκδοτών να φροντίσουν ώστε, έστω και εμμέσως, οι δημιουργοί αυτοί να ωφεληθούν από το τμήμα της αποζημίωσης το οποίο στερούνται.
- 3) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται, καταρχήν, σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, όταν με αυτή θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και την περίπτωση αντιγραφής παρτιτούρας μουσικής, και ότι αντιτίθενται σε μια τέτοια νομοθεσία με την οποία θεσπίζεται σύστημα για την είσπραξη της δίκαιης αποζημίωσης το οποίο δεν εισάγει διαφοροποιήσεις και καταλαμβάνει και την περίπτωση των αναπαραγωγών απομιμητικών αντιγράφων που πραγματοποιούνται από παράνομη πηγή.
- 4) Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ίδιας οδηγίας αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία, όπως η επίμαχη της κύριας δίκης, η οποία θεσπίζει σύστημα το οποίο συνδυάζει, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης

αποζημιώσεως που δικαιούνται οι δικαιούχοι των δικαιωμάτων, δύο είδη αμοιβής, ήτοι, αφενός, μια κατ' αποκοπήν αμοιβή, που καταβάλλεται πριν από την πραγματοποίηση της αντιγραφής από τον κατασκευαστή, τον εισαγωγέα ή τον ενδοκοινοτικό αγοραστή συσκευών οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα της αντιγραφής προστατευόμενων έργων, κατά τη θέση τους σε κυκλοφορία στο εθνικό έδαφος, και, αφετέρου, μια αναλογική αμοιβή, η οποία καταβάλλεται μετά την πραγματοποίηση της αντιγραφής και καθορίζεται αποκλειστικά από μία ενιαία τιμή πολλαπλασιαζόμενη επί τον αριθμό των πραγματοποιηθέντων αντιγράφων και η οποία βαρύνει τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προβαίνουν στις αντιγραφές αυτές, στο μέτρο που:

- η κατ' αποκοπήν αμοιβή που καταβάλλεται εκ των προτέρων υπολογίζεται αποκλειστικά ανάλογα με την ταχύτητα με την οποία το μηχάνημα μπορεί να πραγματοποιήσει τις αντιγραφές·
- η αναλογική αμοιβή που καταβάλλεται εκ των υστέρων ποικίλλει ανάλογα με το εάν ο οφειλέτης συνεργάστηκε ή όχι για την είσπραξη της αμοιβής αυτής·
- συνολικά το συνδυαστικό σύστημα δεν διαθέτει μηχανισμούς, ιδίως επιστροφής ποσών, οι οποίοι επιτρέπουν τη συμπληρωματική εφαρμογή των κριτηρίων της πραγματικής ζημίας και της ζημίας που προκύπτει κατ' αποκοπήν ως προς τις διάφορες κατηγορίες χρηστών.

(υπογραφές)